

Pri svojem bratu.

Spisala Lavoslava.

Mati mi je pisala, da se je Mirku bolezen shujšala in da je moral v bolnišnico. V zadnjem pismu prosi, naj bi ga vsaj jaz ob božičnih praznikih obiskala. Še isti dan, ko smo sklenili šolo, odpeljala sem se proti Dunaju.

Ah, kako veselo je bilo pri nas, ko še je Mirko hodil v gimnazijo, jaz pa v učiteljske, in ko sva skupaj zahajala domov k dobrim starišem! Srečnejših časov ne bom več imela, kakor sem jih preživela s svojim bratcem v brezskrbnih počitnicah! Bil je tako živ, tako šaljav, tako ljubezniv in ah, tako dober!

Da, dober, blag človek je bil! Toda, ko je odšel na Dunaj, kako je postalo z njim vse drugače. Ne, ne, imel še je vedno dobro, zlato srce, toda krivi prijatelji so mu vtili strupa vanj. Veselega družabnika so vabili povsod v svoje društvo, razvadili so ga, zapeljali ga na kriva pota... Mirko pa v svoji zaupnosti ni slutil pretečih nevarnosti, in ko je bil v vrtincu življenja, bilo je že prepozno. Mirko, dragi Mirko, ko bi bila jaz ali pa mamica vedno ob tvoji strani, kaj ne, ti bi ostal, kakoršen si bil?

Ko sem izstopila na dunajskem južnem kolodvoru, vse polno dijakov je čakalo na prihodnji vlak. Peljajo se k svojim starišem! Naš Mirko pa leži bolan... Tudi slovenski vseučiliščniki so bili med množico. Moj rojak medicinec Kidrič me je zagledal ter prišel pozdravit.

»Gospica, k Mirkotu? Izražam svoje globoko sočutje!«

»Hvala, ali mu je hudo?«

»Hudo, gospica, dobro bo mu djalo, da ste prišli. On toliko govori o svoji sestrici!«

»Ubogi Mirko!« in solze so mi silile v oči. Naglo sem se poslovila.

Postrežljiva sestra mi je pokazala sobico. Vstopila sem.

»Mirko!«

»Slavka!« in plakale sva oba glasno in dolgo.

Mirko pa je jok utrudil in začel je težko hropsti. Prestrašena ga pogledam.

»Ali ti je zelo hudo?«

Mirko mirno zapre svoje oči ter reče:

»Umrli bom, Slavka, umrli bom!« In okoli ustnic mu je zatrepetalo, kakor ob pritajenem joku. Jaz pa vskliknem ob teh besedah:

»Mirko, nikar!« in z novimi solzami v očeh mu vroče poljubljam visoko, blede čelo.

Zdaj uprav sem opazila, kako bled je bil Mirko, kako bolesten izraz je plaval v potezah njegovega obraza! Od nekdanjega izrazitega obraza komaj slab odsev! One velike oči, jasne in svetle kakor sokolove, bile so motne, in utrujeno so jih sedaj odkrivale, sedaj zakrivale sanjave trepalnice. Nekdaj črešnjevoro-deče ustnice bile so sedaj brez krvi in malodane prozorne. Izginil je z njih isti poreden, hudomušen usmešek, ki se mu je tako rad zibal v prikotih in ki je storil, da ga je moral vsakdo zaljubiti... Legel pa je v prikotke bridek izraz velikega trpljenja. Prsi so se mu nemirno vzdigovale vsled težkega dihanja in tuintam ga je posililo votlo, zadonelo kašljanje... Oh Bog, kaj če bi res že moral umreti...?

Vso me je prevzela ta strašna misel. Mirko je moj edini brat, in njega naj izgubim? Njega, katerega toliko ljubim? S kom naj govorim tako odkrito, ko njega ne bo več? Kdo me bo tolažil, kadar bom nesrečna, kdo zadrževal moje veselje, kadar bo sreča prevzela moje srce? Nobenega srca ne bom več imela, kateremu bi lahko brez bojazni odkrivala svoje srce. Ne, ne, Mirko ne sme umreti, Mirko mora živeti.

In vendar... Pogledj ga, pogledj ta obraz! Življenje izginja, mrtva utrujenost lega nanj. Neizmerna žalost se mi je naselila v dušo. Pri srcu mi je postalo tako tesno. Rada bi jokala, a ni slo. Kakor da bi se vsa žalost

izlivala le v srce in bi ne hotela na svetlo v oči.

Naslonila sem roko ob njegovo posteljo ter nagnila v dlan svojo glavo, polno mračnih, težkih misli. Videla sem Mirka mrtvega... Par sveč je brlelo ob mrtvaški postelji. Bel kakor marmor je bil njegov obraz. Blažen smehljal se mu je igral okoli ust. Koščene roke so bile trdno sklenjene, okoli prstov se je ovijal molek... Molek...? Ko sem gledala v duhu ovit molek okoli Mirkovih prstov, vstrela sem se. Nove misli so mi prihajale. Molek... Kako je z razmerjem med Mirkom in Bogom? Neka bojazen me je prevzemala. Mamico bi umorilo, ako bi izvedela, da je umrl brez sprave z Bogom!

Pogledala sem ga tiho ter poklicala:

»Mirko!«

»Kaj, Slavka?« me vpraša počasno in niti ne odpre oči.

»Ali res misliš, da je tvoja bolezen nevarna?«

»Nevarna«, pravi bolnik.

»Mirko, izpolni mamici neko željo!«

»Mamici? Kaj hoče mamica?« in nasmehljal se je tako lepo, milo, pri teh besedah!

»Mirko, spravi se z Bogom!«

Ozrla sem se nanj. On pa je nevoljno zaječal in kakor da bi ga zbadlo, spačil svoj obraz. Na to se je ječeje obrnil proč od mene proti steni ter nevoljno rekel:

»Slavka, prosim pusti me, spal bom nekoliko... Truden sem!«

Nikdar še v resnobi ni tako mrzlo z menoj govoril. Mirko! Meni je postalo temno pred očmi. Tako daleč je torej naš Mirko? Mamica, da bi ga ti slišala! Ljubi Bog! Solze so se mi vdrlle z oči, vstala sem ter obupna zapustila sobico... Zunaj je stala sestra, ki mu je stregla.

»Sestra...!« prišla sem jo za roko, naslonila se na njo ter jokala kakor sestra pri sestri. Kako nesrečna sem bila!

Dobra usmiljena sestra pa me je gladila z roko čez čelo. Kako dobro de človeku, če najde v nesreči človeka, ki ima sočutje z njim! Sestra me je pustila, da sem se nekoliko izjokala. Potem pa mi je rekla:

»Gospica, vem, zakaj jokate! Potrpite in molite!«

»Bil je tako dober, sestra, a tukaj v tujni so ga zapeljali!«

»Postal bo zopet dober! Umirite se!«

»Skoro ne verjamem!«

»Gospica, jutri je božični večer in usmiljenje božje rosi obilneje na zemljo ko drugokrat!«

»Sestra, ali naj upam?«

»Upajvi in molivi!« In sestra me je poljubila v čelo ter izginila v bratovo sobico.

Oh, kaka tolažba so bile besede usmiljene sestre za moje nesrečno srce! Nikdar te nisem videla prej, in koliko ljubezen mi izkazuješ! Kako sem to zaslužila? Vem, da tega nisem zaslužila. Ljubezen do bližnjega, ki te je prizvala v tesne samostanske celice in ki ti izvira iz srca, polnega ljubezni do Boga, velevala ti je, da si tudi z menoj, neznanko, iskrena, dobra! Kako velika je naša sveta vera, ki vzgaja take plemenite značaje!

Drugi večer je bil božični večer. Se sestro sve napravili božično drevesce v Mirkovi sobici. In nakupila sem za Mirka par neznatnih, božičnih daril.

Prišel je večer. Povabila sem sestro, naj pride, da zažgemo božično drevesce. Prišla je. Ko pa so brlele vse lučice, pokleknila je... Tudi jaz pokleknem... In moliti je začela z lepim svojim glasom, da bi se »ljubi Jezušček milostno ozrl na ubogega bolenika...« Meni se je trgalo srce in komaj sem molila trepetajoče za sestro. Tretji očenaš je naslovila, »za srečno zadnjo uro, ako je tako božja volja«. Jaz sem glasno zaihtela... A čuj...! Komaj je pričela sestra češčeno-marijo, slišal se je prigušen Mirkov jok iz postelje... Poslušam, poslušam... istina! Jaz bi zavrnila! Nevem ali je bila molitev že končana ali ne, jaz planem k Mirku ter ga

strastno objemam in poljubljam. Vedela sem, da je Mirko zopet naš, da je Mirko zopet moj in mamičin.

»Kaj ne, Mirko, da boš mamici izpolnil željo?«

»Bom, Slavkica!... Kako dobra si ti, moja Slavkica...!« in pogladil je moje lice, v velikem očesu pa so mu lesketale solze... To je bil zopet naš Mirko!

Mirko je umrl, a umrl je spravljen z Bogom. Mamica je bila vsa raztopljenja v žalosti, ko je izgubila Mirka. A ko sem ji pripovedovala, kako lepo je umrl, se je srečno nasmehnila...

Pogosto še mislim na svojega bratca Mirka in vsa nesrečna sem ob teh mislih. Toda če zopet pomislim, kako vdan v božjo voljo je umrl, začutim v srcu neko veselje, kajti nevarno je bilo, da bi šel nespravljen s sveta. In ni šel... Tako lepo je umrl!

Dober prijatelj.

Spisal J. Toman.

»Dober prijatelj je zlata vreden«, pravijo ljudje. Resnične besede! Dober prijatelj dobro svetuje, ljubeznjivo opominja, rad pomaga. V mestu K. sta si bila že izza otroških let taka dobra prijatelja župnik Ludovik S. in trgovec Karol P. Skupaj sta hodila v ljudsko šolo, skupaj sta se tudi šolala na srednjih šolah. Malokdaj, da bi jih ne bilo videti skupaj. In zato so že njuni sošolci navadno pravili: »Ta dva se ljubita bolj nego dva brata.« Vsi so nju pa tudi spoštovali in ljubili, gospodi profesorji, kakor sošolci. Bila sta ne samo poštena in pridna, temveč tudi najboljša dijaka. Po uku ko sta svoje naloge doma opravila, sta navadno skupaj hodila v naravo srkat zdravega zraka. Domu grede sta vselej stopila v lepo kapelico, posvečeno nebeški Kraljici, kamor so radi pridni dijaki zahajali, tam sta se priporočala svoji najboljši materi.

Ko sta skončala srednje šole, morala sta slovo vzeti drug od drugega. Kajti Ludovik je zpoznal, da ga Bog kliče v duhovski stan, Karol pa se je šel učiti prava v glavno mesto. Ludovik je moral prej vstopiti v bogoslovje, kakor Karol v vseučilišče in zato ga je ta spremljal v bogoslovje, kjer sta se še-le poslovila. »Ostaniva si dobra prijatelja do groba,« so bile njune zadnje besede. Karol pa je ostal le kratek čas na vseučilišču. Umrli mu je namreč oče, in kot edini sin se je moral vrniti domu in prevzeti veliko trgovino.

Čez 15 let je poklicala božja previdnost tudi Ludovika v isto mesto. Postal je tam župnik. Kako vesela sta bila, da sta si zopet v bližini. Nista se mogla sicer pogosto shajati, ker služba ni dopuščala, pa vendar je večkrat prišel Karol obiskat svojega prijatelja. Župnik ga je tudi vselej z veseljem sprejel, ker Karol je bil pošten mož, ki je svoje dolžnosti kot katoliški kristijan zvesto izpolnjeval.

To lepo razmerje pa ni bilo vseč nekaterim liberalnim in nevernim mestjanom in gospodom. Ker ljudje take vrste najrajši delajo nemir in razpor med drugimi, poskusili so tudi tu svojo srečo. In res se jim je posrečilo odvrniti Karola od župnika. Karola so zvalili popolnoma v svojo družino. Zastonj je pridna žena opominjala, naj se teh ljudi varuje.

K župniku, svojemu dobremu prijatelju ni več šel, in tudi svoje dolžnosti kot katoličan je začel počasi opuščati. Narajši je zapravljaj po gostilnah v družbi svojih novih znancev dragi čas in denar.

»Ljubi Karol, ostani doma,« tako je prosila nekega dne pridna žena Karolova jokaje svojega moža. »Saj veš da ne more dolgo tako biti, sicer bomo prišli ob vse. Ljudje se ogibljejo naše trgovine, ker ni v njej pravega reda. Pomočniki delajo, kar hočejo, ti pa ničesar ne pogledaš. Denar in zlati čas zapravljaš. Prosim te lepo, ljubi Karol, ne hodi med te ljudi!«